

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 46. Den 14 November 1801.

Trykt i Kjøbenhavn hos Director Johan Frederik Schults.

Undertegnede ere Redaktører, Forlæggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen.

Peter Johan Monrad.

Justitsraad og Deputeret i det
danske Cancellie.

Justitsraad og Departements-
Chef i det danske Cancellie.

Offentlig Foranstaltning.

Under 30te Octbr. d. A. er, igjennem det danske Cancellie, udfærdiget et Reskript til Geheimeraad og Statsminister, Grev Christian Reventlow; Kammerherre og Stiftamtmand, Baron Juel Wind; Biskop Dr. Bloch, samt Sognepræst P. O. Boyesen, af følgende Indhold: Da Hs. Majestæt har bragt i Erfaring, at de oprettede Skolelærer-Seminarier paa Blangaard og Bræhetrolleborg ikke kunne forsyne alle Skoler i Danmark med seminaristisk oplærte, duelle Skolelærere, og Allerhøiſtsamme derfor, med Hensyn til at fremme sand og fornuftig Oplysning iblandt Almuen, anseer det fornødent, at flere Seminarier, med en hensigtspassende Grad af

Tæ.

Enkelthed og Simpelt, anlægges i landlige Egne i bemælt Danmark; saa vil Hs. Majestæt, at et Seminarium for Skolelærere skal anlægges i Bøsteborg paa Folland, efter en af Pastor Bøyesen udarbejdet Plan, i Overeensstemmelse med hvilken, samt efter de indhæftede Betænkninger, Hs. Majestæt for dette Seminarium allernaadigst vil have fastsat følgende Bestemmelser:

- 1) Antallet paa de Subjecter, som kunne antages i dette Institut, maa ikke overstige 15; dog maa det være tilladt, efter foregaaende Conference med Directionen, at forsøge dette Antal, dersom Skolevæsenets Tarn det udfordrer.
- 2) Seminaristerne bør udvalges af Bøndestanden, og have fyldt deres 18de Aar, førend de modtages. Seminariets første Lærer bør, i Directionens Overværelse, undersøge, om Subjectet kan læse med Fornuft, skrive en god læselig Haand, regne i det mindste de 4 Species med Brev, og gjøre Rede for Religionens vigtigste Sandheder; dog bør Personer, som ellers ere vel oplagte, kunne antages, uagtet de, i Hensyn til de nævnte Kundskaber i Regning og Skrivning, maatte være noget tilbage. Et halvt Aar før deres Modtagelse, indgive de en af dem selv udarbejdet Ansøgning om at vorde indlemmede i Seminaristernes Antal, og med denne Ansøgning følger Sognepræstens Attest om den vedkommende Persons Alder,

der, Opførelse, Skolegang og Maaden, paa hvilken han hidindtil er bleven underviist.

3) Hvert Aar modtages i Begyndelsen af September Maaned 5 Seminarister, indtil Antallet er fuldtaligt. De forblive et halvt Aar paa Prøve, da Lærerne derpaa anmeldte de modtagne Subjecters Duelighed for Directionen, som, ifølge denne Indberetning, enten beholder eller afviser dem.

4) Saa snart Unglingen er kjendt duelig til at deeltage i Underviisningen ved Seminariet, nyder han alle de Rettigheder, som Seminaristerne paa Blaagaard og Brahetrolleborg ere forundte. Han er fritagen for at tjene enten som Soldat eller Matros, dog at han ikke udsættes af Militair-Rullen, førend han ved sin Udgang af Seminariet med sit Skudsmaal kan bevise, at han er duelig til Skole-Embedet. Naar han med dette Skudsmaal forlader Seminariet, har han fortrinlig Ret til Befordring fremfor alle andre, som ikke ere underviste ved noget Seminarium, eller der have taget Examen, og efter sammes Udsald erholdt Attest om Duelighed.

5) Da det er et væsentligt Formaal for denne Underviisnings-Anstalt, at opdrage nøisomme og tarvelige Skolelærere, saa bør Seminaristerne i deres Underviisningsaar ingenlunde afvige fra den anstændige og sædelige Bondes Klædedragt, og de bør logere og spise hos de Bønder, som boe i Omkredsen af Seminariet.

Directionen; saavel som Lærerne, bør derfor søie Anstalter, at der skaffes ethvert Medlem, som har meldt sig, og ved sin Ansøgning, sine Attester og sin første Examen har viist, at han fortjener Opmærksomhed, Logie, Kost og Pleie hos en sædelig og fornustig Bonde eller Huusmand.

6) Efter det af Pastor Bøyesen gjorte Tilbud, anvendes 3 Bærelser i Besterborg Præstegaard til Underviisningsbærelser for Seminaristerne, saaledes, at, naar det fastsatte Antal af Seminarister er fuldtalligt, og de ere inddeelte i 3 Klasser, enhver Klasse erholder sit eget Bærelse. Hvad disse Bærelsers første Indretning, som bør være med Simpelt, og deres Bedrøvelighed i Fremtiden maatte fordrø, udredes af Seminariets Fond. I disse Bærelser bør Seminaristerne opholde sig, den Tid undtagen, de tilbringe i deres Logie. Og da Pastor Bøyesen tillige har erklæret sig villig at afstaae den Deel af Præstegaardens Hauge, som ligger uden for disse Bærelser, saa vil enhver Seminarist kunne bekomme en liden Plads at dyrke. Efter Tilbud forsyner Pastor Bøyesen Seminariet med Brænde, Lys, Skrivmaterialier, Bøger og hvad andet til Underviisningens Fremme maatte behøves, imod at Regningerne derfor, naar de af Directionen ere reviderede, udbetales af Seminariets Fond.

7) Da Pastor Bøyesen har erklæret sig villig til, at være

Lærer ved Seminariet, uden at forlange noget Salarium, saa har Hs. Majestæt udnævnt ham til at være første Lærer ved denne Underviisnings-Anstalt. Den anden Lærer, som dette Institut behøver, forundes 300 Rdlr. i aarlig Løn, og, da Pastor Bøyesen har tilbudt at afstaae et Huus, som ligger i Præstegaardens Marker, i Nærheden af Præstegaarden, saa maa dette Huus indrettes til en beqvem Bolig for den anden Lærer, efter en indsendt Tegning. Til at give Seminaristerne paa visse Tider practisk Underviisning i Hagedyrkningen, maa en i Nærheden boende Gartner bruges; Underviisningen i Musik og Sang maa en i Nærheden boende Skoleholder, som dertil er duelig, forestaae.

(Fortsættelsen følger.)

Justitsfog.

Ved Høiesteretsdom, af 6 Octbr. d. A., der stadfæster en foregaaende Sjælands og Møens Landstingsdom, er Andreas Nielsen, Smed i Rjege, for begaaet Drab paa Hestemølleren Johan Gottfried Holker, tilfunden at bøde Liv for Liv og have sin Hovedlod forbrudt samt Jord, om han nogen eier m. v. Af Høiesterets Protocol-Secretairers Indberetning om Sagen, erfares, at den har været forbundet med følgende Omstændigheder: Delinqventen indsendt sig den 10 Januar sidstleden hos Hestemølleren Holker for at fordre 2 Skiep

per

per Korn, som han, for leveret Smedearbeid, havde tilgode hos denne, og om hvilken accorderede Betaling Mølleren adskillige Gange tilforn forgjæves var bleven erindret. Da Holger atter betydede Delinqventen, at han endnu ei kunde betale, stødte denne een af Hestene, der gik for Møllen, for Bringen, for at standse dem; da dette mislykkedes og Lyset i Møllen var blevet slukket, uden at det vides af hvem, slog Delinqventen, med en medbragt Hammer og Tang, til Mølleren, og rammede denne i Handen, saa at han blødte og faldt over til en Trappe i Møllen. Mølleren gik derpaa ind i sin Stue, og blev derefter fulgt af eet af Vidnerne til Apotheket og flere Steder i Byen, hvorefter han blev forbunden. Han var derpaa syg i 5 Uger, inden han døde, i hvilken Tid Sagen, forsaavidt som den kunde ansees for privat, allerede mellem Parterne var bleven forliget for Forligelses-Commissionen. Delinqventen nægtede vel i Førstningen at være Møllerens Vanemand, men har dog siden tilstaaet at have slaget efter ham, dog uden at vide, om han rammede: tvende Vidner, iblandt hvilke Delinqventens egen Kone, have forklaret, at han tilfældede Mølleren det Slag i Hovedet, hvoraf han siden døde, og Obductionsforretningen siger, at Saaret var i og for sig selv dødeligt. Efter at denne Sag, tilligemed Høiesterets Indstilling fra det danske Cancellie, har været Hs. Majestæt foredraget, har det behaget Allersøiøstamme, under 30 s. M., at benaade Delinqventen

paa

paa Livet, imod at hensesættes til Fugthuusarbeid paa Kongens Raade, i Betragtning af:

- 1) at Delinquenten ei er nogen farlig Forbryder, naar han sættes under behørig Bevogtning;
- 2) at han ei tilforn er dømt og har fra Præsten et godt Vidnesbyrd;
- 3) at den Dræbte under Sygdommen, imod Lægernes givne Formaning, har druffet Viin og Brændeviin, og at muligt en mindre god Behandling kan have fremkaldet hans Død, og
- 4) at Sagen mellem Parterne var forliget, førend Mødteren døde.

Forgivninger.

Det har behaget Hs. Majestæt, under 28 f. M., allernaadigst at resolve: at Qvindespersoner af Almuen i Kongeriget Norge skulle affone de Bøder, som de ei formaae at udrede, for ulovlig Brændeviinsbrænden, med Fugthuus-Arbeid i halv saa lang Tid, som Forordningen af 6 Decbr. 1743 bestemmer, og for ulovligt Brændeviins-Salg, med Fængsel paa Band og Brød, ligeledes i Halvdelen af den Tid, som nysnævnte Forordning fastsætter; hvilket til Efterretning for alle Bedkommende er bekjendtgjort ved en Placat fra det kongelige Rentekammer, dat. d. 31 Octbr. sidstleden.

Under 6 d. M. er, igjennem det danske Cancellie, udfærdiget Rescripter til Stiftamtmanden over Aarhus Stift,

Stift, og Amtmanden over Holbeks Amt, af følgende Indhold: Da Hs. Majestæt ved Rescript, af 17 Marts 1797, har bevilget Interessentskabet i Færgeløbet imellem Kjøbstæderne Aarhus og Kallundborg, følgende forhøiede Vintertaxt, nemlig:

— Af en Karosse, af al Størrelse, uden Heste	2 R. 48 S.
— Chaise, Caleche, Faeton, stor holst. Vogn	1 R. 64 S.
— simpel Post- eller Arbeids-Vogn	80 S.
— Cariol	64 S.
— Hest eller Hoppe	1 R. —
— Oxe eller Koe	80 S.
— Føl, Kalv eller Svin	20 S.
— Faar-Kreatur	16 S.
— Person af borgerlig eller høiere Stand	80 S.
— Haandværks-Karl, Bønde, Tiener, Pige	48 S.
— Under-Officeer, Soldat eller Matros, i eget Vrinde	24 S.

For Børn (spæde undtagne som altid ere frie)
betales halvt imod ældre, nemlig de
af 1ste Slags 40 S.
og de af 2det Slags 24 S.

Under-Officeerz, Soldat- og Matros-Børn frie

For en Koffert eller Kiste 32 S.

For et Skrin 20 S.

For Tøndegods 32 S.

For en Smaffe, som en Familie tager for sig
selv og medhavende Equipage, m. v. 16 R.

hvil-

hvilken Forhøielse i bemældte Tært er udløbet den 1ste Mai indeværende Aar;

Og forbenævnte Interessentere nu for Hs. Majestæt have andraget: at de Grunde, som foranledigede denne Forhøielse, ikke alene vedvare, men endog, formedelst alle Skibsmaterialiers stedse stigende Priser, gjøre det endnu mere bekosteligt og besværligt, paa dette med Farlighed og Hasard 12 Mile saa vanskelige Farvand, at fortsætte Færgetransporten; hvortil endnu kommer, at de, foruden betydelige Beskadigelser paa Takkelage og Fartøier, ved at støde paa Grund o. s. v., for nylig have aldeles forliist 2 Færgesmaaker, af hvis Mandskab og indehavende Ladning af Creature aldeles intet blev bjerget, samt hele Takkelagen af en 3die Smatke, foruden en Transport af nye Seil og Tougværk fra Kjøbenhavn, hvilket underveis forulykkedes forrige Aar; saa vil Hs. Majestæt, i Anledning af disse og øvrige Allerhøiøstsamme foredragne Omständigheder, samt Interessenternes derhos gjorte Ansøgning, saavelsom de af vedkommende Øvrigheder derover afgivne Erklæringer, have bevilget: at den ved foranførte Rescript, af 17 Marts 1797, bevilgede Forhøielse af Færgeløbs: Tærten imellem Aarhuus og Kallundborg, maae, saaledes som samme i dette Rescript for Vintertiden er bestemt, fremdeles i 4 Aar gjælde som Tært for hele Aaret.

(Fortsættelse af Placaten angaaende Laaneinstituttet.)

10) Efter de ved Laaneinstituttets Bestyrelse samlede Erfaringer i Henseende til de Laan, som bevilges, og de Sikkerheder, som derfor gives, og hvad videre dertil maatte henhøre, skal i sin Tid udfærdiges et Reglement, hvorved alt, hvad der kan tjene til Laaneinstituttets Sikkerhed, end nærmere skal bestemmes. Men til den Tid, og forsaavidt som fornavnte Reglement ei befaler noget i Besynderlighed om een eller anden Punct, skulle efterfølgende Forfrister i Henseende til Laaneinstituttets Bestyrelse, følges. 11) Directionen paaligger det i Almindelighed at bestyre, have Opsyn med, mod Sikkerhed at udsætte og anvende Laaneinstituttets Fonds og Credit. Det tilkommer den, at vaage over denne Anordnings, og de med samme i Forbindelse staaende Instruxers nøiagtige Efterlevelse, og at bære Omsorg for, at Protocollerne, Ballancerne, Kasse-Afslutningerne og Regnskabsførelserne holdes og føres i en saadan ufravigelig og nøiagtig Orden, at Staten af alle Activa og Passiva, Kasse-Beholdningen i rede Fonds og Sedler, og enhver Forhandling, over hvilken der, naar den er af Vigtighed, maa tages en skriftlig Beslutning til Protocollen, dagligen og ugentligen kan eftersees og controleres. Til hvilken Ende Directionen skal forsyne Administrationen med de fornødne Instruxer. 12) Administrationen i Altona skal føre Laaneinstituttets Hovedregnskab og Balancer, tage sammes rede Fonds i Penge og Sed-

Sedler under sin Bevaring, realisere dets Sedler ved Foreviisning, forrente og til Forsaldstiden indløse Laaneinstitutets Forskrivninger, som kun ved denne Administration kunne udgives. 13) Alle Institutets Udgifter maae først gaae igjennem denne Administrations Hoved-Casse, og alle Indtagter indflyde i samme, for at aarligen Bøgerens endelige Afslutning og Institutets Fordeel og Tab af den kan opgjøres og beregnes. Denne Administration skal ogsaa tilligemed Directionen samvittighedsfuld holde derover, at det fastsatte Forhold, i hvilket Laaneinstitutets disponible rede Fonds kan staae med Summen af de udstedte Sedler, aldrig overskrides. 14) Til Sikkerhed for de af Institutet stæete Laan, skal samme være autoriseret til, af Eieren som Pant at modtage og i sin Bevaring at beholde Vare og Producter, paa Håndehaveren lydende Stats- eller offentlige Instituters Obligationer, som ogsaa Actier og andre paa Navn lydende Forskrivninger, dog de sidste kun med en eventuel Cession, for, dersom Laanet ei efter de udstedte Forskrivningers Indhold, betales og Panterne indløses, at holde sig til disse, og at kunne gjøre sig betalte ved sammes Realisering paa samme Maade, som det er tilladt den Schl. Holst. Bank i 38 §. af Forord. af 29 Februar 1788. Ved Administrationen i Kiel skulle alle Institutets Udlaan stee til Communer, offentlige Administrationer og Privatpersoner, af den Summe, som til dette Niemeed er disponible og som dertil kan overlades.

Hvo der forlanger et saadant Laan af Laaneinstituttet, maa personligen eller ved Fuldmægtig henvende sig til Administrationen i Kiel, og overgive de Forfærdninger, Documenter eller det Pant, hvorpaa han begjærer at laane, til Eftersyn og Undersøgelse, og fra samme vente Besked. Fornævnte Administration tilkommer det, at bære Omsorg for Renternes Hævelse, og de udlaaente Summers Tilbagelevering og Indkrævelse. Dog kan denne Administration, i visse Tilfælde, efter Omstændighederne, med Directionens Tilladelse, overdrage det, som i Henseendet til Udlaan paaligger den, til Administrationen i Altona.

(Fortsættelsen følger.)

Blandede Efterretninger.

Med Resolution af 6te d. M. har Hs. Majestæt tilladt, at samtlige Officerer af Cavalleriet og Infanteriet strax maae anlægge mørkeblaae lange Buxer eller Pantelons, som de kunne bære uden for Tjenesten, saa og i Tjenesten, naar Overkjole bæres.

Under 13 d. M. er Vice-Borgemeester og Doctor Medicinæ, S. Bang, tillagt kongelig Befaling, at indtræde som Medlem af Directionen for Kjøbenhavns Fatigvæsen i Etatsraad og Borgemeester Glindts Sted, som deraf efter Ansøgning er entlediget.

Den 6 Novbr. blev i det kongelige Videnskabernes Selskab i Kjøbenhavn forelæst en Afhandling om ebraiske Indskrifter, forfattet af Selskabets Medlem, Hofraad Tychsen i Kjøbenhavn.

Ledige Embeder.

Under det danske Cancellie: Frørup Sognefald i Fyen, 400 Rdlr.; Herredsfoged og Skriver Embedet i Odense, Skam, Lunde og Skovbye Herreder i Odense Amt, hvoraf svares 100 Rdlr. aarlig til Byefogden i Bogenf, indtil Ravneberg Herredsfoged Embedet bliver ledigt.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 13 November er Cand. Theol. N. E. Allgaard confirmeret til Præst ved Frederiks Hospital i Kjøbenhavn; H. Dahlerup udnævntes til Forstander ved Hillerød Hospital; Amts Chirurg J. G. H. Weiskopff bestykket til Chirurg i Viborg, og til det der værende Hospital og Lugthuus, saa og i Hjends, Norling, Middelfart og Linsgaard Herreder i Viborg Amt, samt i Hjørring Herred udi Nørre Amt; Birkedommeren og Fogden i Taarnby paa Amager, E. C. Cramer, tillige til Birkefriver sammesteds.

Under det tydske Cancellie: Den 6 November er Cancellie-Secretair og hidtil værende Rets-Actuarus, J. F. Man, bestykket til Landfriver paa Den Fehmern,

og P. Thomsen til Herredsskriver i Schlus Herred under Tønder Amt, i den derfra i Naade entledigede M. Andresens Sted.

Under Generalitetet: Den 6 Novbr. er Cornet à la suite v. Hiorth af det aggershusiske Dragonregiment forundt Sec. Lieutenants Character; Sec. Lieutenanterne v. Cold af det 2det jydke og v. Herdahl af det oldenborgske Infanterie-Regiment, samt v. Rømer af det sjælandske Jæger-Corps, forundte Premier-Lieutenants Character; Prem. Lieutenant v. Manthey af det kongelige Artillerie-Corps i Naade meddeelt Afseend af Krigstjenesten med Capitains Character, og Tilladelse at bære fremdeles Artillerie-Corpsets Uniform; Cornet à la suite v. Dagenbolt af det trondhjemske Dragon-Regiment, og Fændrik v. Alstrup af det 2det trondhjemske Infanterie-Regiment forflyttede saaledes, at v. Dagenbolt indtræder som virkelig Fændrik i det 2det trondhjemske Infanterie-Regiment, og v. Alstrup ansættes som Cornet à la suite ved det trondhjemske Dragon-Regiment. Ved det nordensjældske Infanterie-Regiment er Capitain ved de Gevorbne, v. Klein, beffikket til Major og Commandeur for Regimentets 1ste National-Bataillon, og det derved vacant blevne gevorbne Compagnie forundt Capitain af de Nationale, v. Widding; charact. Capitain v. Schløsser udnævnt til Chef for det ledigt blevne nationale Compagnie; Sec. Lieutenant v. Larsen beffikket til Prem. Lieutenant; Fændrik v. Vertnum til Sec. Lieu-

Lieutenant, og Fændrik á la suite v. Røepstorff til virkelig Fændrik ved Regimentets gevorbne Compagnier. Sergeant K. Knudsen ved den vardoehusiske Garnison forundt Sec. Lieutenants Character. Ved Infanteriet paa Bornholm: Prem. Lieutenant E. J. Sode beffikket til Capitain-Lieutenant ved 1ste Compagnie; Premier-Lieutenant Thor H. West forflyttet fra 4de til 2det Compagnie; Sec. Lieutenant L. H. West udnævnt til Prem. Lieutenant ved 4de Comp.; Sec. Lieutenanterne reformee M. Jbsen og C. Rømer til virkelige Sec. Lieutenanter, resp. ved 4de og 3die Compagnie, samt Sergeant J. Henrichsen og Corporal E. E. Ellebye til reformee Sec. Lieutenanter, den første ved det 2det og den sidste ved det 4de Compagnie. Ved det holsteenske Infanterie-Regiment er characteriseret Oberstlieutenant v. Muck beffikket til virkelig Oberstlieutenant og Chef for det 2det Muffeteer-Compagnie; Major v. Eggers til 3die og Major v. Ladehoff til 4de Stabsofficeer; Capitain v. Hadeln til Major, med Anciennetet fra 13 Marts d. A. og til 5te Stabsofficeer, og Stabs-Capitain af det oldenborgske Regiment, Baron v. Forstner, til Chef for det 6te Muffeteer-Compagnie i bemældte holsteenske Regiment; Stabs-Capitain v. Franck afgaaet herfra paa Bartpenge og ansat som Compagnie-Chef ved det holsteenske Landeværn-Regiment, og Prem. Lieutenant v. Hoff igjen i hans Sted beffikket til Stabs-Capitain, med Anciennetet af 13 Marts d. A.; Sec. Lieutenant v. Warr-

v. Wernstedt til Prem. Lieutenant, og Sændrk v. Dau til Sec. Lieutenant.

Under Finants-Collegium: For det, ved Patent af 23 s. M., oprettede Laaneinstitut for Hertugdømmene, har Hs. Majestæt allernaadigst udnævnt 2de Administrationer, een i Kiel og een i Altona, som staae under en Directions Overopsyn, hvilket Hs. Majestæt indtil videre har henlagt til Directionen for Depositskassen. Til Medlemmer af Administrationen i Kiel ere udnævnte: Professor A. Nieman; Secretairen ved den Kielske Enke-Kasse, J. W. Christiani, som tillige fører Bøgerne; Professor L. A. G. Schrader, og Kjøbmand H. E. Thomsen, som tillige besørger Kasse-Forretningerne. Til Medlemmer af Administrationen i Altona ere udnævnte: Justitsraad H. W. Lawach, Kammersecretair og General-Portoadministrator Hanzen, Commerce-Intendant og Bank-Directeur A. F. Gebauer; til Bogholder sammesteds, Bogholderen ved den schlesvigholsteenske Species-Bank, See-Krigscommissair F. C. Jessen; til Kasserer, Commercesecretair og Kasserer ved Fiskeri- og Handels-Institutet, A. W. Tschernack, og til Copiist H. A. Hansen. Den 2 Septbr. er Fuldmægtigen i Finants-Collegiets Secretariat, P. J. Hane, udnævnt til Secretair ved Directionen for ovennævnte Laaneinstitut; Fuldmægtig F. W. Augstell til Correspondence-Chef ved Lottoet i Kjøbenhavn; og Copiisten i benævnte Secretariat, P. J. W. Kellermann, samt Fuldmægtigen i Rentekammerets danske og norske Kammer-Cancelle, Landmaaler J. Collin, til Fuldmægtige i Finants-Collegiets Secretariat. Den 9 Septbr., Studiosus C. Hovinghoff, og under 30te s. M., Studiosus M. J. Lassen til Copiister sammesteds.

Under General-Toldkammeret: Den 11 November er Student C. Wodfsjær og Exam. Juris J. J. Schyff bestilte til kongelige Fuldmægtige i Vestindien.